

Nr. 01 | januari 2013 |
35ste jaargang |
verschijnt niet in augustus |
P 408.654

Twee geloven op één kussen...

*Verenigde Protestantse
Kerk in België*
vpkb.be

Inhoud

Schriftwerk / Woord van de voorzitter

Driekoningen door de bril van oecumene	blz. 3
Geloven is een werkwoord	blz. 4

In het vizier

Oecumene: een stille dood of <i>the best is yet to come?</i>	blz. 5
De interreligieuze dialoog: enkele kritische kanttekeningen	blz. 6
Oecumenische activiteiten in onze gemeenten	blz. 8

Predikanten

De wereld mag best kritisch zijn op ons	blz. 10
---	---------

Coördinaties

Protestants Jeugd-overleg-platform	blz. 12
Jezus en de Rabbijnen (28)	blz. 14
Kerk en in de Samenleving	blz. 15
Protestantse Omroep	blz. 16

Aankondigingen

Interkerkelijk Comité Brussel	blz. 9
Esoterische stromingen	blz. 9
Hugenotenkruisje	blz. 9
Theologische studiedag	blz. 11
Commissie Ambten	blz. 11
Tarief kilometervergoeding	blz. 11
Tolken gevraagd	blz. 11
Komende synodevergaderingen	blz. 13
Petites Conférences Protestantes	blz. 13
De Open Poort 2013	blz. 16

Uit de redactie

Er zijn dagen dat we ons tevreden neerleggen bij onze eigen gevestigde leer. Bij onze eigen moraal en instituten. Dat we ons gedragen, zoals dat heet, als mensen die *gearriveerd* zijn. In de oecumenische Bidweek om de eenheid hoort dat (minstens een beetje) anders te zijn. Dan zitten mensen uit verschillende geloofsrichtingen bij elkaar. Dan is er de kans dat zij, aangestoken en ontwaakt door het anderszijn van anderen, gaan beseffen dat wij, niemand uitgezonderd, niet *gearriveerd* maar *op weg* zijn (ook alvast een doeltreffend medicijn tegen fundamentalisme). De nieuwe Zuid-Afrikaanse predikant in de VPKB te Aalst, ds. Werner Lategan, zegt het kernachtig in deze Kerkmozaïek: “het zou mooi zijn als de kerk wat minder een *instelling* en weer meer een *beweging* zou worden....”.

Een kernvraag tijdens de Bidweek is: waarin kan, temidden van de verschillende godsdiensten en geloofsvertakkingen, dat begrip *eenheid* worden gevonden? In eenvormigheid? In gelijkkluidendheid? In allen dezelfde denk-, ziens- en belevingswijze? De vraag stellen is haar beantwoorden. Nee, het gaat niet om: alle neuzen dezelfde kant op. Dat soort eenheid is een illusie, een valse en wereldvreemde luchtspiegeling. Het gaat wel om: eenheid in het accepteren van elkaars anderszijn. Niet om te streven naar gelijkgeschakeling met het anderszijn van de andersgelovige, maar om hem/haar in dat anderszijn minstens proberen te begrijpen en dan idealiter ook te waarderen.

De dichter Hans Andreus verdichtte dit thema in een liefdesgedicht: “*Je bent zo mooi anders dan ik. / Natuurlijk niet meer of minder maar zo mooi anders (...)*”. Beter kan ik het niet zeggen. Zeker: het zijn woorden uit een liefdesgedicht. Maar zou dat ook niet ook het grondmotief kunnen en moeten zijn voor de oecumene en de interreligieuze (en interlevensbeschouwelijke) dialoog?

Namens de redactie aan alle lezers een gezegend en gelukkig Nieuwjaar toegewenst.

Namens de redactie,
Ernst VEEN.

Driekoningen door de bril van de oecumene

(Matheüs 2, 1-12)

We hebben Kerst gevierd en oud en nieuw. Het nieuwe jaar ligt nog maagdelijk voor ons open en kinderen gaan weer rond in onze straten, verkleed als drie koningen of *Wijzen uit het Oosten*. Kerkenraden, dominees en oecumenische groepen zijn al druk bezig verder te kijken naar de *Bidweek voor de Eenheid* die daar achter aan de maand januari weer in onze kalender opdoemt. Misschien een goed idee om eens stil te staan bij deze kerkelijke feesten en momenten in deze tijd van het jaar, maar dan door de bril van de oecumene.

Overbekende verhalen hebben de neiging om te *mummificeren*, te verworden, verstarren tot wat mensen er van gemaakt hebben. Op den duur gaan zulke verhalen een eigen leven leiden. Matheüs 2: 1-12 wordt in de volksmond het verhaal van *Driekoningen* genoemd. En de kinderen gaan rond verkleed als koningen langs de deuren. Is dit nu zo erg? Nee, natuurlijk niet! Nostalgische feesten hebben iets tofs, iets gezelligs en doen ons denken aan de tijd van het jaar waarin we leven, zoals Sinterklaas, het profane Kerstfeest als een gezelligheidsfeest, Oud en Nieuw en ook Driekoningen dus.

Maar het is wel van belang, vooral als gelovigen in de kerk, dat we toch ook telkens opnieuw gaan kijken naar wat er eigenlijk écht staat. En wat deze verhalen ons nú pogen te zeggen. Anders zouden ze verworden tot romantische verhalen uit een oude volkstraditie: mooi, nostalgisch, maar waar je verder toch niet veel mee kunt. De enige manier om dit te voorkomen, is te trachten steeds met nieuwe ogen tegen de vertelwoorden van toen aan te kijken. Steeds met de gedachte, dat het er niet om gaat ooit de enige ware uitleg te vinden – een haarscherpe foto, bijvoorbeeld van een Wijze uit het Oosten – maar wel om de waarheid te vinden die het leven van nú verder bouwt. Want eigenlijk klopt het niet, wat wij er van gemaakt hebben! Matheüs noemt bijvoorbeeld nooit ergens het getal drie. En toch staan er in elk kerststalletje drie koningen. Hoe komt dat nu?

Dat heeft waarschijnlijk te maken met de drie geschenken, die gegeven worden: goud, wierook en mirre. In de Middeleeuwen, in de tijd van Karel de Grote, maakte men ervan: voor elke koning één geschenk. En men had er ook een theologische verklaring bij. In die tijd kende men slechts drie continenten: Europa, Afrika en Azië. Uit elk continent kwam iemand om de nieuwgeboren

koning eer te bewijzen. En Palestina ligt precies in het midden. De hele, toen bekende wereld, was op die manier in Bethlehem vertegenwoordigd. Dat lijkt op zich een mooie, plausibele, theologische verklaring, maar hij klopt niet. Dit verhaal is namelijk géén verhaal over drie koningen, maar een verhaal over twee koningen: namelijk over Jezus en Herodes, en deze beiden tegenover elkaar. Daarover gaat het!

Het zijn twee koningen die elkaars uitersten zijn. De ene koning is heerser, de andere koning zal herder zijn. En *heerser* en *herder-zijn* kunnen niet samen gaan! En de wijzen uit het oosten wijzen ons de weg en ze stellen ons een aantal vragen... wat betreft ons kijken naar het kerstgebeuren, ons ethisch handelen vandaag de dag, onze dialoog met mensen van andere godsdiensten en levensovertuigingen:

- in hoeverre houden wij er rekening mee dat buitenstaanders ons de weg naar het licht kunnen wijzen?
- Wie durft open zijn eigen waarheden, verworvenheden, kritisch in de waagschaal te leggen en open te luisteren naar anderen?
- Wie durft achter een vreemdeling aan te gaan en zijn of haar woord op te volgen?
- Hoe wijs of eigenwijs zijn wij?

De ster die de wijzen uit het oosten achterna gingen en die in de Adventstijd tot aan Driekoningen voor veel ramen brandt, houdt een opdracht in voor ons om dat licht verder te brengen. Er zijn veel mensen en omstandigheden in onze tijd, die wel wat licht zouden kunnen gebruiken. Over dat licht gaat het in de tijd van Epifanie. De vraag is: laten wij ons in dienst nemen?

Ds. Lianne DE OUDE,
predikant te Hasselt.

Geloven is een werkwoord

In de voetsporen van Hem

Het begin van een nieuw kalenderjaar zindert nog lang na van de gegeven en ontvangen wensen van vrede en voorspoed. Uiteraard hoopt een ieder van ons ook op het beste voor de eigen lokale kerkgemeenschap. Dat beste komt er niet vanzelf. Geloven is een werkwoord. En wie zich op eender welk niveau inzet voor de kerk,

weet dat en ook dat het soms heel wat kan vergen, juist ook in onzekere tijden.

In de kerk breken de weken van Epifanie aan. Het is van oudsher de tijd waarin het Kind van Bethlehem verschijnt als de Man uit Nazareth en de kerk zich door de evangelieverhalen heen telkens weer richt op de vraag 'Wie is Hij toch, deze Ene?' Die vraag blijkt twee antwoorden te krijgen. Voorop staat: Hij wordt de wereld gegeven, is een Godsgeschenk; in Hem komt het geheim van een zichzelf gevende, een zich in liefde weggevende God op onvergelykelijke wijze dichtbij. Maar - en dat is het tweede antwoord - dat ging niet vanzelf. Meerdere malen wordt er in het nieuwe testament op gewezen dat Hij gehoorzaam is *geworden*, gehoorzaamheid heeft geléerd. En - de knechten zijn niet meer dan hun Heer - des te meer zal dat de kerk gelden, zijn verzameling leerlingen van vandaag.

'Gehoorzaamheid leren', het is geen populaire maar wel intrigerende taal. Het verhaalt van een beweging: je gewilliger in iets groters voegen. Wij mogen individueel en samen als kerk - plaatselijk, regionaal en landelijk - het geheim van de zichzelf weggevende liefde van God belichamen. Die beweging is ons enige bestaansrecht. In onze kerkdiensten oefenen we dat, in en rond onze eigen kerkgemeenschap begint al ons innerlijk gevecht om een ander echt te willen begrijpen en niet op te sluiten in een oude geschiedenis; in onze eigen straat ontmoeten we de concrete uitdaging om niemand op te sluiten in vooroordelen; onze kerkelijke vergaderingen bieden ons de kans om met evangelische moed grenzen te doorbreken. Bij monde van de samenleving worden we door de Heer bevraagd op onze solidariteit. Daartoe zijn we kerk.

Laten wij elkaar wijsheid toebidden en de wil om te blijven leren, in de voetsporen van Hem die wij met eerbied de Christus noemen, en gedragen door zijn nabijheid.

Drie werkgroepen gaan ons voor

Na de tweedaagse synodevergadering van half november vorig jaar is er een drietal werkgroepen aan de slag gegaan om, met een heldere opdracht en een strak tijdschema volgend, hun resultaten ter stemming voor te leggen op een van de beide synodevergaderingen van dit jaar.

De eerste werkgroep richt zich op nieuwe statuten voor de Administratieve Raad van de Protestants-Evangelische Eredienst (ARPEE). Binnen dit orgaan, dat zowel onze *Vereenigde Protestantse Kerk in België* als de *Federale Synode van protestantse en evangelische kerken in België* administratief vertegenwoordigt bij de burgerlijke overheid, moet een aantal in de statuten vastgelegde onderlinge afspraken dringend verfijnd worden. Op zich is dat niet verwonderlijk na de eerste tien ARPEE-jaren, maar dan moet het meteen ook grondig gebeuren. De nieuwe statuten zullen in de synodevergadering van juni ter stemming worden gebracht.

De maatschappij en de situatie van de kerk veranderen snel. Hoe kunnen we, binnen de van overheidswege geldende regels over wat 'een bedienaar van de eredienst' is en vanuit een helder beeld over wat onze VPKB zou kunnen betekenen, beter omgaan met de ons toegekende 'predikantsplaatsen'? Over deze vraag buigt zich een tweede werkgroep, die haar bevindingen ter discussie voorlegt in de synodevergadering van juni om het vervolgens te herwerken voor de synodevergadering van november.

Tenslotte is er de werkgroep Reglementen. Die gaat verder met het uitwerken van een 'Geschillenregeling', een regeling voor klachten en meningsverschillen in onze kerk. De tijdens de afgelopen synodevergadering gemaakte opmerkingen bij het ontwerp van zo'n regeling zullen worden verwerkt. De werkgroep legt aan alle plaatselijke gemeenten een verbeterde versie voor en herzielt op grond van de reacties de tekst om deze aan de synodevergadering van november voor te leggen.

Zo zal ook er dit jaar door ieder op z'n eigen plekje voor en achter de schermen worden gewerkt om een eigentijdse kerk te zijn en dat telkens weer te worden, een kerk die zich beroepen weet om te dienen.

Ds. Steven FUIITE,
synodevoorzitter.

Oecumene: een stille dood of *the best is yet to come?*

Nogal wat mensen vragen zich af of de oecumene zijn langste tijd heeft gehad. De tijd van het enthousiaste elan ligt al weer enkele decennia achter ons. De droom over de gezamenlijke kerken die een samenbindende rol in de samenleving kunnen vervullen na Wereldoorlog II lijkt verdampt. In onze seculiere tijd geloven veel mensen dat religies niet langer op het publieke terrein thuis horen, maar in de privé sfeer. We beginnen nu pas ten volle de gevolgen van de secularisatie te beseffen. Onze kinderen en kleinkinderen vinden de weg niet meer naar de kerk en we ervaren hoe de secularisatie ons eigen hart beïnvloedt en ons klassieke geloof aantast. In de context van dalende inkomsten en verminderend leden-tal is het niet vreemd dat vele kerken vooral bezig zijn met overleven. En in vele kerken krijgen nu veeleer mensen, die de nadruk leggen op het klassieke confessionele verstaan van hun eigen geloofstraditie, de leiding van hun kerk toevertrouwd. Kortom, betekent dit dat de oecumene een stille dood aan het sterven is?

Ik ben van oordeel dat de klassieke oecumene, als kind van de 20ste eeuwse westerse moderniteit met nadruk op zichtbare eenheid in vormen en structuren, zijn beste tijd heeft gehad. Tegelijkertijd zijn we op weg naar een andere oecumene. We weten nog niet precies hoe die er gaat uitzien, maar ze wordt wel afgetast. In de nieuwe oecumene is veel meer plaats voor diversiteit binnen de eenheid. Het is een oecumene waarin het Zuiden een veel grotere rol gaat spelen. We zullen dus goed moeten letten op wat de christelijke kerken doen in Afrika, Latijns-Amerika en Azië. De kerken daar zijn nog zeer jong. Het proces van inculturatie is daar nog vol op bezig. Verder geraken ook meer en meer evangelische en pinksterkerken betrokken bij het streven naar eenheid. De tegenstelling tussen *oecumenisch* en *evangelisch* lijkt langzaam aan te verdwijnen.

Oecumene, in termen van kerkhereniging, lijkt voorlopig tot stilstand gekomen. Maar ondertussen beweegt van alles onder de oppervlakte. Een interessant voorbeeld is Refo500, een platform voor activiteiten, naar aanleiding van de herdenking van de Reformatie in Europa, nu we de 500ste verjaardag naderen van Luthers stellingen uit 1517 tegen de aflatenhandel. Opvallend is dat ook katholieke instellingen, zoals de KUL daar aan deelnemen, met eigen activiteiten, bijvoorbeeld rondom de betekenis van het Concilie van Trente. Het illustreert

dat in academische theologie de oecumenische benadering ondertussen standaardpraktijk is geworden. Daar doen ondertussen trouwens ook evangelische theologen volop aan mee. Confessionele verschillen verliezen steeds meer hun kerkscheidend karakter. Het bekendste voorbeeld vormt de Gemeenschappelijke verklaring over rechtvaardiging, onderschreven door de Rooms-Katholieke-Kerk en de Lutherse Wereldfederatie, waarin zij aangeven dat zij verschillende accenten hebben in het verstaan van de rechtvaardiging, maar dat die verschillen niet langer als kerkscheidend kunnen worden verstaan. Verder zijn vele kerken bezig met een proces van *genezing van de herinnering*. Aan elkaar vertellen dat je traditie in de conflicten uit het verleden ook fouten heeft gemaakt, dat je mede schuld draagt aan de scheidingen uit het verleden, samenwerken aan het ontwikkelen van een gemeenschappelijk verhaal over wat fout is gegaan in het verleden, het vraagt tijd. Voor onze kerk, de VPKB, betekent dat niet alleen, in het reine komen met pijnlijke momenten in relatie tot de RKK, maar misschien nog wel meer in relatie tot de Evangelische kerken.

Tenslotte ben ik van mening dat de grootste uitdaging voor de oecumene in 21ste eeuw erin zal bestaan een plek te geven aan de verscheidenheid aan socio-culturele identiteiten binnen de ene Kerk. De oecumene focuste zich in het verleden bijna uitsluitend op confessionele verschillen. Maar nu wordt steeds meer de vraag gesteld, hoe we de verscheidenheid aan culturen, aan nationale en etnische identiteiten, een plek kunnen geven binnen de ene Kerk. Het belang daarvan is, voor wie in België woont en lid is van de VPKB, meteen duidelijk.

Eddy VAN DER BORGHT,
Coördinator NL Bezinning en
Dialoog.
Desmond Tutu leerstoel over
Verzoening Vrije Universiteit
Amsterdam.

De interreligieuze dialoog: enkele kritische kanttekeningen

Steeds vaker wordt de oproep gedaan tot 'interreligieuze dialoog' in onze kerken. Het klinkt bijna als een magische formule, waarbij het uitspreken alleen al zal leiden tot het gewenste resultaat. Dat dit niet altijd het geval is wil ik beargumenteren in dit artikel.

Dialoog voeren is evident. Zonder dialoog geen wederzijds begrip en zonder wederzijds begrip in de samenleving gaan we allemaal aan onbegrip ten onder. Open staan voor dialoog, is open staan voor een ander, met zijn of haar afwijkende mening, trachten de ander te verstaan in de eigen denkwereld en daarmee bruggen slaan naar elkaar. Alleen zo kan een maatschappij, die zo divers is als de onze, overleven als een eenheid van mensen, die elkaar steunen en niet bevechten. Als kerk moeten we hier ons steentje toe bijdragen en het gesprek aangaan met onze anders gelovige medemensen.

Doel van de dialoog

Wat is de bedoeling van een interreligieus gesprek? Dat is de eerste vraag, die men zich moet stellen. Wil men de kennis vermeerderen bij de ander over de eigen religie? En zo ja, leidt dit dan automatisch tot meer begrip en waardering bij de ander? Dat lijkt mij niet altijd het geval te zijn. Wil men dan op zoek gaan naar raakvlakken tussen de verschillende (geloofs)overtuigingen en van daaruit verder werken aan een vreedzame wereld? Maar hoe moet die vreedzame wereld er dan wel uit zien? Is het doel dat wij christenen voor ogen hebben hetzelfde als dat van onze gesprekspartners?

Tja, zullen de deelnemers zeggen, daar moeten we met elkaar achter zien te komen, terwijl we in gesprek zijn. Maar hebben alle deelnemers dezelfde insteek in het gesprek? Gaan de *partners in dialoog* met eenzelfde doel en visie het gesprek aan? Zijn hier afspraken over gemaakt? Weet men bijvoorbeeld waar iedereen over spreekt als het gaat over woorden als *vrede, zingeving, hemel, vertrouwen, overgave, liefde ...*? Hebben de gesprekspartners hier allemaal dezelfde voorstelling bij?

Kortom: waarover spreekt men precies met elkaar en wordt hetzelfde doel nagestreefd door alle gesprekspartners? Het zou goed zijn om dat alles van te voren uitgebreid door te spreken. Nu gaat men er meestal vanzelfsprekend vanuit dat onze invulling van begrippen ook die van onze gesprekspartner is. Me dunkt dat na 50 jaar *post-modernisme* men ondertussen wel doorheeft dat één gedeelde opvatting niet bestaat en dat waarheden per context en zelfs per beschouwer kunnen wisselen.

De echte waarheid

Wellicht dat de zojuist beschreven *blinde vlek* voor de wisselende invulling die gegeven wordt aan belangrijke begrippen, te maken heeft met wat eigen is aan elke godsdienst en overtuiging, namelijk dat de eigen waarheid dé waarheid is. Als christen of hindoe of jood of moslim of vrijzinnige of atheïst of... ben je overtuigd van één ding: jouw waarheid is de *echte* waarheid. Zonder deze overtuiging kun je niet geloven. Natuurlijk kun je twifelen en open staan voor andere meningen en proberen de waarde in te zien van andere geloven, maar uiteindelijk val je toch steeds terug op je eigen zekerheden. Dat kan ook niet anders, want als het wel anders was, geloofde je niet meer.

Overlappende cirkels

We stappen dus de dialoog binnen met een zekere wil om de ander te leren kennen, maar tegelijk met de overtuiging dat ons geloof nu eenmaal het enige juiste is. En wat gebeurt er vervolgens in dat gesprek? Je verwacht niet dat de ander zich opeens bekeert tot jouw verhaal. Dat hoeft ook niet. Je legt uit waar je in gelooft, welke waarden dat meebrengt en hoe je het leven bekijkt. Vanuit deze losse verhalen ga je op zoek naar overeenkomsten, als een soort *Venn diagram* met overlappende cirkels. Anders blijft het gesprek slechts een uitwisseling van informatie.

*Wanneer een vermeende overeenkomst gevonden is, wordt hierop verder gewerkt. Vaak gaat het over maatschappelijk georiënteerde zaken oftewel de uitwerking van het geloof in de samenleving. Onderwerpen als *compassie, rechtvaardigheid* en *openheid* komen vaak naar voren. Maar nogmaals, spreekt men vanuit de verschillende tradities over hetzelfde of zijn het toch voornamelijk christelijke onderwerpen, die de agenda van het gesprek bepalen? Mij besluit de idee, dat men zich vastklampt aan dergelijke onderwerpen om toch vooral de illusie te behouden dat we als mensen *toch eigenlijk allemaal hetzelfde willen*.*

Gevoelige onderwerpen

Is er ruimte in het gesprek om onderwerpen die gevoelig liggen in alle tradities, zoals de positie van vrouwen, gelijke rechten van homoseksuelen, bestraffing, hemel en hel, seksuele beleving, verantwoordelijkheid, zondebesef, doodstraf, vrijheid van denken, zorg voor de schepping, samenlevingsvormen, twijfel en wetenschap... om deze onderwerpen te bespreken of blijft men ver van de cirkels die elkaar *niet* overlappen?

Nu zult u zeggen: 'elk gesprek is moeilijk, dat is nog geen reden om een gesprek niet aan te gaan'. Dat klopt, maar we moeten goed weten wat we willen in een interreligieus gesprek. Willen we prettige gesprekken over enkele raakvlakken of willen we spreken over zaken die concreet het samenleven beïnvloeden? Spreken we enkel over thema's die ongevaarlijk zijn of raken we ook aan de gevoelige onderwerpen, met het gevaar dat het gesprek minder prettig wordt en dat men standpunten inneemt tegenover elkaar?

Duidelijk standpunt

Laten we nog een keer herhalen wat in het begin is gezegd: je eigen waarheid is altijd beter dan die van een ander, dat is nu eenmaal inherent aan geloven. Als jij dan kunt beredeneren vanuit jouw waarheid dat bijvoorbeeld mensen vrij moeten zijn in hun denken, dan is dat *a priori* een beter standpunt dan die van een gesprekspartner, die vanuit zijn geloof vindt dat mensen daar niet vrij in zijn (en vice versa voor de ander natuurlijk). Zo kom je tegenover elkaar te staan, precies wat de deelnemers van een interreligieuze dialoog niet willen. Maar het is tegelijkertijd wel zo eerlijk en helder: dit is mijn standpunt en daar sta ik voor.

Dialoog onmogelijk?

Hieruit moeten we concluderen dat een interreligieus gesprek, dat gericht is op wederzijdse waardering en erkenning, misschien gewoon niet mogelijk is. Standpunten zullen altijd blijven verschillen, want ze zijn sterk gegrond in eeuwenlange tradities en overtuigingen (om niet van heilige boeken te spreken). Het alternatief om enkel over overeenkomsten te spreken en van daaruit te vertrekken is een mogelijkheid, maar dan zal heel goed moeten worden vastgelegd, welk doel iedereen voor ogen heeft en of iedereen wel over hetzelfde spreekt. Ook zullen we zo eerlijk moeten zijn om toe te geven dat er wellicht minder overlappingsen bestaan dan we zouden wensen.

Verzwakte identiteit

In afsluiting wil ik nog enkele opmerkingen maken. Het is belangrijk om in het gesprek kritisch te blijven kijken naar

de eigen traditie, maar vooral naar die van de ander. Het is uiteraard prettig om het eens te zijn met elkaar, maar het gaat hier over zaken die ons samenleven voor nu en in de toekomst vergaand zullen beïnvloeden. We zullen ook realistisch moeten blijven. Het is niet omdat wij hopen en vertrouwen en hebben geleerd in de kerk om te dromen, dat onze gesprekspartners dat dus ook doen. En tot slot moeten we ons goed beseffen, dat wij christenen dergelijke gesprekken vaak aangaan (toch in ieder geval vanuit onze kerken) vanuit een verzwakt zelfbeeld. Werkelijke dialoog kan pas plaatsvinden als de eigen geloofsidentiteit sterk is. Het lijkt er nu vaak op dat christenen in deze zoekende tijden een antwoord proberen te vinden op de eigen geloofscrisis door in dialoog te gaan met mensen die niet lijken te twijfelen aan hun overtuiging. Dat deze weg naar een verdere afkalving van ons geloof leidt, hoeft ons niet te verbazen.

Ds. Arjan KNOP,
predikant te Kortrijk.

Week van Gebed voor de Eenheid van de Christenen

18 tot 25 januari 2013

Wat organiseren onze gemeenten in het kader van de Week van gebed voor de eenheid van de christenen?

Antwerpen-Oost

De Protestantse kerk Antwerpen-Oost organiseert samen met de Rooms-katholieke parochie van de Heilige Geest een oecumenische gebedsviering op woensdag 23 januari om 20.00 uur in de Heilige Geestkerk, Mechelsesteenweg 135 te Antwerpen.

Hasselt

De viering in de Bidweek voor de Eenheid georganiseerd door de Oecumenische Kring Limburg gaat door in de Sint Quintinuskerk, de Kathedraal van Hasselt op woensdagavond, 23 januari om 19.30.

De jaarlijkse Oecumenische viering die een samenwerking is tussen de basismilieus Te elfder ure, 't Veer Genk en Heudsen Zolder, en de VPKB Hasselt gaat dit jaar door in de Catharinazaal op zondag, 27 januari om 10.30 in de N.Cleynaertslaan in Hasselt.

Mechelen

In Mechelen organiseren we op woensdag 23 januari om 19.30 uur in het gebouw van Christengemeenschap *De Rank*, Stuivenbergbaan 137, 2800 Mechelen een gebedsbijeenkomst in het kader van de Gebedsweek voor de

Eenheid. Deelnemende gemeenschappen zijn: de Adventkerk, de Christengemeenschap *De Rank*, de Katholieke Parochies en de Protestantse Kerken Mechelen-Noord en Mechelen-Zuid.

Menen

Met het decanaat Menen wordt een oecumenisch avondgebed georganiseerd op dinsdag 22 januari om 18u30 in de VPKB-gebouwen Stationsstraat 86, Menen.

Ronse

De gemeente Ronse organiseert een oecumenisch gebed met daarna ruimte voor ontmoeting. Woensdag 23 januari, 19u. in de St. Pieterskerk.

Tervuren-Overijse

Op dinsdag 22 januari wordt er om 20 uur voor de 24ste keer een oecumenische dienst gehouden in de Sint-Pauluskerk in Vossem.

In deze dienst zullen rooms-katholieke, protestantse, anglicaanse en hopelijk zelfs voorgangers van de Koreaanse Kerk in Brussel voorgaan. De avond wordt opgeluisterd door muziek en zang. Onder andere wordt een deel van het Weihnachtsoratorium van J.S. Bach ten gehore gebracht (bariton Walter Lauwers, sopraan Hanneke van Sloten, organist Rob De Waele).

Adres: St.-Pauluskerk, Dorpsplein 4, 3080 Vossem

Wevelgem

De oecumenische gebedsavond voor het decanaat Izegem gaat dit jaar door in de Protestantse Kerk, Spoorwegstraat 18 te Wevelgem op vrijdagavond 18 januari 2013 om 19.30 u.

Het wordt een samenwerking van de Sint-Michielsbeweging Izegem, de Izegemse decanale jeugddienst en de Protestantse kerkgemeenschap van Wevelgem.

Oproep n.a.v. bladzijde 5

Binnen de VPKB lijkt de oecumene in ieder geval nog springlevend. Tijdens de synodevergadering van november jl. riep ik theologisch geïnteresseerde leden uit de twee Nederlandstalige districten op om zich kandidaat te stellen voor de *Werkgroep Relaties met de Rooms Katholieke Kerk*. Die bestaat op dit moment bijna uitsluitend uit theologen uit de Franstalige districten. Onder de deskundige leiding van Peter De Mey, hoogleraar ecclesiologie en oecumene aan de KUL, worden recente oecumenische teksten samen gelezen. Spontaan kwamen vier personen zich tijdens de pauze melden.

Ik herhaal via deze weg de oproep. De vereisten zijn, dat je minstens passief de tweede landstaal beheerst. Passieve kennis van het Engels is ook een pre. Je kandidatuur is pas effectief als je je ook via een email (eajg.vander.borgh@vu.nl) bij me aanmeldt.

Interkerkelijk Comité Brussel

In het Interkerkelijk Comité Brussel heeft het genoeg u een exemplaar aan te bieden van het tekstboekje, dat ter gelegenheid van de aanstaande *Gededsweek voor de Eenheid van de Christenen* uitgegeven wordt.

Voor bestellingen:

Interkerkelijk Comité Brussel
Adolphe Maxlaan 55/1 - 1000 Brussel

Tel. 02/218.63.77

Website: www.c-i-b.be

E-mail: contact@c-i-b.be

Reeks:Esoterische stromingen

Data: 4 lezingen op 28 februari, 7 maart, 14 maart en 21 maart

Plaats: Vormingplus, Wandelweg 11 te Kortrijk

Inleider: Dr. Johan TEMMERMAN, predikant te Gent-Centrum

Inhoud: in de reeks *Esoterische Stromingen* wordt een overzicht geboden van bewegingen, genootschappen en hun denkbeelden die ondergronds onze cultuur mee vorm gaven. Esoterie betekent *binnenin* of *innerlijk*. Men heeft het dan vaak over verborgen of geheime groepen.

Dit is slechts een klein gedeelte van het Westers Esoterisme, want naast genootschappen als Vrijmetselarij en Rozenkruisers komen ook het filosofisch hermeneutisme, gnostiek en Kabbala aan bod. Nu de invloed van de traditionele esoterische religie in het Westen afbrokkelt, wint deze uiterst kleurrijke onderstroom snel terrein. Het is echter noodzakelijk om het bos van de bomen te herkennen en bijgeloof van kennis te onderscheiden. Met het oog daarop biedt deze reeks inzicht in ontstaan en ontwikkeling van de bijzondere wereldbeelden die in de esoterie van de Oudheid tot vandaag bestaan.

Hugenotenkruis

Na een lange onderbreking wegens gezondheidsproblemen ben ik weer in de gelegenheid wandhugenotenkruisen te vervaardigen en te verkopen ten voordele van het Studiefonds Ik help een kind.

Deze kruisen, vervaardigd uit kunstklei en te bekomen in licht- of donkerbruin, worden verkocht tegen de prijs van 10,- €/st. + verzendkosten.

Wenst u te bestellen, stort dan de som van 12,50 € (incl.port)/st. op rekening
BE68 4045 0708 5134
BIC KREDBEBB
t.n.v. Jean Lenders te Kapellen

Na ontvangst van uw order ontvangt u het bestelde binnen 2 à 3 weken via bpost.

Jean Lenders - Dorpstraat 59/4 - 2950 Kapellen.
E-mailadres: jean.lenders@skynet.be
Telefoon: 03/666.24.99

Zuid-Afrikaan Werner Lategan nu in Aalst:

De wereld mag best kritisch zijn op ons

Jarenlang keek de wereld neer op Zuid-Afrika en op de 'blanke theologie' die de rassenscheiding ondersteunde, maar sinds de apartheid in 1990 formeel is opgeheven, herstelt het land langzaam van zijn chronische ziekte. De domineekeuze van de VPKB-Opstandingskerk in Aalst mag dan bij sommigen nog verwondering wekken, Werner Lategan uit het Zuid-Afrikaanse Stellenbosch is lang niet de enige die nu zonder complexen de wereld in trekt. Waarom hy kom om te werk in Vlaandere?

Werner Lategan woonde altijd al in de Kaap, de laatste jaren in Kuilsrivier maar hij studeerde aan de theologische universiteit van Stellenbosch, 25 kilometer verderop. Zonder problemen noemt hij die instelling een erfgenaam van de etnische scheidingspolitiek, de groepsgebiedenwet van 1948. Maar begin jaren '90 bracht de grote ommezwaai torenhoge verwachtingen voor een nieuwe en tolerante samenleving. Al bestond er ook de vrees voor blijvende ongelijkheid, confrontatie, geweld en grootschalige corruptie. 'Hoe moet de nieuwe generatie politici daar mee omgaan? Voorlopig blijft de realisatie van een echte regenboognatie een droom, maar er zijn al goede voorbeelden van geslaagde integratie: dorpen/steden, werkplaatsen, scholen en universiteiten durven stappen te zetten op het moeilijke pad van verzoening en samenwerking. Zolang er respect is voor de wet en voor elkaar, is er hoop op een echt geïntegreerde maatschappij. De wereld mag dus best kritisch zijn over de huidige situatie in Zuid-Afrika.'

Theologie studeren betekende voor Werner de mogelijkheid om verschillende interessegebieden te combineren: kerk en maatschappij, mensen en sociaal engagement zonder aanvankelijk de bedoeling te hebben dominee te worden. Drie jaar werkte hij deeltijds als docent Oude

Testament in Stellenbosch en om zijn beoogde academische carrière een duwtje in de rug te geven trok hij naar de Rijksuniversiteit Groningen in Nederland, waar hij onder andere werkte rond het thema schepping en dood binnen de wijsheidstradities van het Oude Testament.

In Stellenbosch is 'public theology' tegenwoordig heel belangrijk, als een studieveld waar de functie van de kerk in de maatschappij ter sprake komt. Hoe kan de kerk de weg wijzen naar meer gerechtigheid? Het Beyers Naudé-centrum voor Publieke Theologie aan de Faculteit Theologie in Stellenbosch levert een positieve bijdrage op dit gebied. 'In Zuid-Afrika is het voor de kerk natuurlijk moeilijk om dat onderwerp

aan te snijden en een positieve bijdrage te leveren omdat ze door de apartheid zoveel geloofwaardigheid is kwijtgespeeld. De bekende professor en predikant Willie Jonker (†2006) hield ons voor dat het misschien voor de kerk goed zou zijn een tijdje te "zwijgen". Prof. Jonker verwierf wereldwijd bekendheid door als lid van de Nederlands Gereformeerde Kerk zich te verzetten tegen het beleid van apartheid, dat ook door zijn kerk werd geaccepteerd, maar wel lid van de kerk te blijven (www.digibron.nl). 'Maar kan dat wel, zwijgen?' vraagt Werner zich vandaag af. 'Ik vind het belangrijk om met voorbeelden te laten zien hoe het anders zou kunnen. Zo wil ik geloofwaardigheid opbouwen en vertrouwen winnen in de omgang met elkaar. Niet alleen door woorden maar ook door daden.' Intussen is Werner Lategan als doctor in de theologie gepromoveerd en gaf tussen 2009 en 2011 als *e-learning coordinator* aan de Faculteit medische wetenschappen van de universiteit Stellenbosch.

Zijn contacten met de VPKB dateren uit zijn Groningse periode. Zijn sollicitatie in Aalst heeft hij o.a. kunnen afronden dank zij de *Skype-technologie*. 'De VPKB-gemeen-

ten heb ik intussen redelijk goed leren kennen,' zegt Werner zonder aarzeling, 'Het is de diversiteit binnen de VPKB die ik zo interessant vind. Zij is als een paraplu voor uiteenlopende visies van vrijzinnig tot behoudend en zij verenigt verschillende denominaties. Dat zo iets mogelijk is, is heel positief. Al bestaat ze niet zonder moeilijkheden.' De kleinschaligheid van de kerk hier noemt hij geen nadeel. 'Dat biedt juist ruimte voor een persoonlijke aanpak die nooit mogelijk is in kerken met meer dan 1000 leden!'

'De Aalstenaars vragen me wel eens: *Ben jij dan een priester? Vieren jullie kerst en geloven jullie in Jezus?* Er zijn dus nog veel vooroordelen en onwetendheid weg te nemen door een grotere maatschappelijke betrokkenheid. Misschien ook door een culturele en persoonlijke betrokkenheid. Al heb ik veel begrip voor de noodzaak van structuren en administratie, het zou mooi zijn als de kerk wat minder een instelling en weer meer een beweging zou worden zoals ze oorspronkelijk is ontstaan. Een echte doorbraak in de maatschappij moet immers van onderop gebeuren.'

Mark GORIS,
journalist.

Tolken synodevergadering

Het is van groot belang dat we op de synodevergadering beschikken over tolken Frans-Nederlands, maar vooral Nederlands-Frans. Personen, die zich gevoelen, kunnen zich aanmelden op volgend adres: uniprobet@skynet.be

In de cabines v.l.n.r.:
M.C. Vandooren, R.Liagre en A. Panhuis

Theologische studiedag

9 februari 2013

Professor Daniel Marguerat (Lausanne) is van 8 tot 11 februari 2013 in België. Mag ik jullie in het bijzonder warm maken voor de theologische studiedag van 9 februari 2013 - ingericht door de permanente vorming van de VPKB in de Museumkerk - waar hij het wil hebben over *Van de Christus van de geschiedenis naar de Christus van het geloof... of van de Christus van het geloof naar die van de geschiedenis....* Een uitgebreide uitnodiging voor deze activiteit volgt nog. De voertaal is Frans.

Met vriendelijke groet,
M-Claire Vandooren.

Commissie Ambten

Met ingang van december 2012 zijn de contactpersonen van de Commissie Ambten (Nederlandstalige sectie) gewijzigd. Alle correspondentie aan de commissie en alle praktische vragen over gesprekken met de commissie in het kader van stage, proponentschap en integratie en over het studieverlof van predikanten kunnen worden gericht aan

de secretaris:

Ds. Johan Visser
Kortemarkstraat 66, 2600 Berchem
Tel 03/218.95.52
E-mail: j.h.visser@skynet.be

Alle andere vragen aan de commissie kunnen worden gericht aan

de voorzitter:

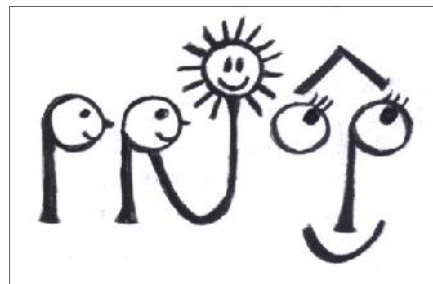
Ds. Truus Schouten
De Roest d'Alkemadelaan 5/25, 2600 Berchem
Tel 03/345.64.11
E-mail: truus.schouten@telenet.be

Tarief kilometervergoeding

De synodale raad van de VPKB heeft besloten de kilometervergoeding voor verplaatsingskosten voor commissievergaderingen en dergelijke per 01.12.2012 op te trekken naar 0,3456 euro per kilometer.

Protestants Jeugd-overleg-platform (ProJOP)

ProJOP zond een aantal tips in met het oog op tienerwerking in gemeenten. Twaalf tips voor een tienerwerk dat werkt!

1. Creëer een eigen plek

Als het enigszins mogelijk is, geef de tieners een eigen plek in de kerk, evenals de kinderen. Een hoekje met 2 zetels en een lamp op zolder, in de consistorie, dat kamertje dat niet gebruikt wordt – het is de moeite waard. Laat dit ook echt hun plek zijn. Een prikbord, een oude tv, een cd-speler en je bent helemaal toegerust voor een leuke jeugdavond. Nog leuker: richt het samen in.

2. Nodig actief uit

Alles begint natuurlijk bij de jongeren weten te bereiken. Zoek uit wie je kunt contacteren, motiveer hun ouders, en bekijk wat de beste manier is om de tieners zelf te contacteren. Een gesloten Facebookgroep bijvoorbeeld, de meeste tieners kijken hier meer naar dan hun email. Sms is ook een mogelijkheid, maar dan kost het geld voor hen om te antwoorden en gsm nummers veranderen vaak. U krijgt via Facebook bovendien een beeld van wat hen bezig houdt.

3. Kies een vast moment

De 2^e zondag, de 4^e vrijdag, iets wat gemakkelijk te onthouden is voor jongeren en hun ouders. Bespreek met hen wat een goed moment in de week is. Geef catechese een minder officiële naam en laat ze naderhand wat babbelen of een spelletje doen. Neem initiatief, maar zit er niet heel de tijd bovenop.

4. Vragen staat vrij

Mensen nemen een engagement op omdat het ze gevraagd wordt, omdat tegen ze gezegd wordt dat ze er goed in zouden zijn, dat ze nodig zijn, maar dat ze niet alleen staan. Ziet u zichzelf geen aansluiting vinden bij de jeugd? Vraag iemand die je dat wel ziet doen en ondersteun met materiaal, praktische zaken, coaching, etc. Die student, die jonge ouder, of misschien die actieve gepensioneerde met een gevoel voor humor? Beperk het engagement tot een 'verkoopbaar' pakketje. Als het aanslaat, wordt het vanzelf wel groter.

5. Werk met thema's

Vertrek van thema's die aansluiten bij de leefwereld van tieners en kies hier Bijbelteksten en verhalen bij. Vraag jezelf minder af wat je hen wilt leren, en meer: wat zou dit verhaal een 14-jarige kunnen zeggen? Leg linken naar

de actualiteit, situaties op school, thuis, of in de vrije tijd. Geen idee bij jongerencultuur? Laat u bijpraten door een kennis, (klein)kind, de Joepie of een boek van Pedro De Bruykere.

6. Wees creatief

Wees creatief in de methodieken die u kiest. Voeg geloofsvragen aan je ganzenbordspel toe, maak een quiz over protestantisme, pak er een songtekst, krant, verkleedkist of stoelendans bij. Heb je meer dan 5 tieners, laat ze tegen elkaar spelen of discussiëren en zorg voor een (bij voorkeur eetbare) prijs.

7. Verwacht veel

Verwacht dat tieners iets te zeggen hebben. Maak het ze niet te makkelijk. Vraag veel naar het 'hoe' en 'waarom' van hun 'ja' en 'nee'. Haal de Socrates in uzelf boven. In het begin is dat moeilijk, maar jongeren waarderen het als je echt wilt weten wat ze vinden. Wees oprecht geïnteresseerd, ook als u vanbinnen zucht.

8. Humor en respect

Dialogoog vraagt uitdagen, humor helpt vaak. Respect is echter steeds een basisvoorwaarde: geef hen het gevoel dat het geen kwestie is van het juiste antwoord leren; het gaat over een dialoog tussen hen, u, de bijbel en God. Het is samen zoeken. Dat betekent dat ze ook respect voor elkaar tonen.

9. Doe eens iets leuks

Doe eens iets wat niets met geloof te maken heeft, maar gewoon leuk is. Gaan zwemmen, bowlen, sporten, een spelletjes- of filmavond. Maak duidelijk dat vrienden ook welkom zijn.

10. Zorg voor iets lekkers en voor sfeer

Heel basaal, maar dat geldt zelfs in het bedrijfsleven: zorg dat er genoeg te snacken valt. Vraag wat ze lekker vinden, cola en chips is een goed begin. Zorg voor een gezellig muzikje, zacht licht en een aangename temperatuur. Klinkt misschien een beetje gek, maar probeer uzelf het verschil eens voor te stellen tussen een kale,

koude consistorie met tl-lampen en speculaasjes en een gezellige huiskamersfeer met een grote bak chips. Waar zou u het liefste zitten?

11. Heet hen welkom en houdt hen vast

Een afscheid van de kindernevendienst kan even goed een introductie bij de tieners zijn. Als tieners iets leuk vinden, is het wel eindelijk weer een stapje 'ouder' zijn, bij een nieuwe, coolere groep horen. Leg uit wat ze kunnen verwachten en begin met iets leuks. Houdt oudere jeugd vast door met hen een gespreksgroep te doen en/of ze te coachen als leiding in het jeugdwerk.

12. Werk samen

Maar 2 tieners? Ook nadat u het 'randgevallen'-lijstje hebt afgewerkt? Werk samen met één of twee andere kerken. Met 5 tieners kun je al een zinnig gesprek voeren of een leuke activiteit doen. Het maakt ook de praktische haalbaarheid van heel wat bovenstaande tips groter. Wissel echter niet steeds van begeleider, het is belangrijk om de jongeren een beetje te leren kennen.

Tot slot. Als je betrokkenheid van jonge mensen wilt bij de kerk, moet je vooral eerst laten zien dat de kerk betrokken is bij hen. Vraag uzelf eens af: waarin is uw kerk betrokken op hen? Hoe kunnen zij dat zien?

Vragen?

Een leuke activiteit?

Op zoek naar samenwerking of zelf goede tips?

Post ze op www.projop.be

Marian Knetemann, coördinatrice ProjOP

vanmarian.knetemann@hommers.be

GSM-numer: 0479/44.69.83

Data volgende synodevergaderingen

15 juni 2013 – synodestudiedag

16 november 2013

15-16 november 2014

Huis van het Protestantisme gesloten

Zoals gebruikelijk is het Huis van het Protestantisme gesloten tussen 24 december 2012 12:00 tot en met 1 januari 2013.

De synodale raad en het personeel wensen u een fijne Kerst en een gezegend nieuw jaar toe.

Intrededienst synodevoorzitter

Intrededienst

van ds. Steven H. Fuite als synodevoorzitter van de VPKB en voorzitter van de synodale raad

Protestantse Kerk Brussel

Nieuwe Graanmarkt 8 - 1000 Brussel

zondag 13 januari 2013 om 16:00

Les Petites Conférences Protestantes

17 januari 2013 vanaf 19:30 - dr. Jérôme COTTIN

Doctor in de theologie aan de Universiteit te Genève
Gediplomeerd in Letterkunde en Kunstgeschiedenis
Hoogleraar praktische theologie Universiteit Straatsburg

Thema: De bijbel in de hedendaagse kunst

Voertaal: Frans

Plaats: Protestantse Kerk *Bruxelles-Botanique*
Bischofsheimlaan 40
1000 Brussel

Inlichtingen:

Service Protestant d'Education Permanente

Vincent DUBOIS

Tel. 02/510.61.63

34. Deutscher Evangelischer Kirchentag Hamburg

Deze *Kirchentag*, die van 1 tot 5 mei 2013 samenkomt in Hamburg, heeft als thema *Zo veel als je nodig hebt*, geïnspireerd op Ex. 16:18.

Ook u kunt één van de meer dan 100.000 internationale bezoekers zijn aan deze *Kirchentag* om samen te komen, samen te vieren en te discutenen.

Voor inlichtingen en inschrijving:

Ds. Dariusz TOMCZAK

Hookstrasse 40 - 4700 Eupen

Tel. 087/74.21.95

Gamaliël de Oude en de Jonge

door Peter Tomson

In het volgende stellen wij u Gamaliël en zijn gelijknamige kleinzoon voor. Beiden drukten als leidende Farizeeërs hun stempel op het Jodendom en het ontluikende christendom. Niet op dezelfde manier: in sterk verschillende situaties namen zij een tegengestelde houding in tegenover Jezus' volgelingen.

Gamaliël de Oude

Gamaliël I was een tijdgenoot van Jezus en behoort tot de weinige personen die wij zowel uit het Nieuwe Testament als de rabbijnse literatuur kennen. In de oudste rabbijnse geschriften wordt hij twaalf keer genoemd als *Gamaliël de Oude*. Hij vaardigde onder meer *decreten* uit, correctieve beslissingen waartoe hij als leidend rechtsgeleerde het gezag had. Het betrof zwaarwegende zaken als de vaststelling van de kalender en het huwelijksrecht. Ook sprak hij zich uit over de reinheidswetten. Hij wordt samen met Hillel, zijn grootvader, genoemd vanwege hun decreten *ter verbetering van de samenleving* (Misjna Rosj Hasjana 2:5; Gittin 4:2).

In een andere overlevering wordt hij naast zijn kleinzoon genoemd. Rabbi Chalafta bezocht Gamaliël de Jonge in Tiberias, die zat te lezen in een Aramese vertaling van het boek Job. Dit wekte Chalafta's verbazing: 'Ik herinner mij Onze Meester Gamaliël, uw grootvader, die bij de trappen van het tempelplein zat...' – men bracht hem zo'n Aramese vertaling, maar hij liet die onder het puin verbergen (Tosefta Sjabbat 13:2). De oude Gamaliël wilde niet dat men in het openbaar uit zulke *apokriefe* boeken leerde (*apokrief*: letterlijk verborgen).

Gamaliël de Oude komt tweemaal in Handelingen voor in verband met een rechtszaak tegen de apostelen. Paulus haalt hem aan tijdens zijn verhoor en vertelt dat hij *aan zijn voeten* gestudeerd had. In de rechtszaak tegen Petrus en anderen treedt Gamaliël zelf op, *een Farizeer die als wetleraar bij het hele volk in aanzien stond*. De hogepriester wil Jezus' apostelen terechtstellen, maar Gamaliël gunt hun het voordeel van de twijfel: mensen kunnen niet beoordelen of hun beweging 'uit God' is (Hand. 22:3; 5:34-39).

Gamaliël de Jonge

Tussen beide Gamaliëls viel de opstand tegen de Romeinen die eindigde in de verwoesting van Jeruzalem en de tempel. Dit was een diep ingrijpende gebeurtenis die alles anders maakte. Kleinzoon Gamaliël wordt nog genoemd in verband met de tempel, maar moet pas tegen het jaar 100 zijn leidende rol hebben gekregen. In de

rabbijnse literatuur komt hij naar voren als een autocratisch leider die op zijn minst de sympathie genoot van het Romeinse bestuur. Als zodanig vaardigde hij tal van decreten uit, die de Joodse samenleving nieuwe structuur en omgrenzing gaven. De gevolgen daarvan zijn in het Nieuwe Testament voelbaar, hoewel zijn naam niet genoemd wordt. Volgens Misjna Berachot 4:3-4 voerde Gamaliël de Jonge een verplicht gemeenschapsgebed van achttien zegenbeden in. Zijn collega's protesteerden: ieder moest op zijn eigen manier de verplichting vervullen om driemaal per dag te bidden. Protest is ook hoorbaar in de Didachè, een geschrift nauw verbonden met het evangelie naar Matteüs. Men moet niet bidden als de *huichelaars* (de Farizeeën), maar driemaal daags het Onze Vader zeggen (Didachè 8:2-3, vgl. Matt. 6:5-13). Indirect vernemen we van een verbod uit Gamaliëls tijd om nog enige omgang te hebben met christenen. Rabbi Eliëzer realiseert zich dat hem dit eens gebeurd was en dat hij daarmee het verbod had overtreden (Tosefta Choellin 2:22-24). Hiermee correspondeert de mededeling in Johannes dat *de Joden besloten hadden dat ze iedereen die Jezus als de messias zou erkennen uit de gemeenschap zouden zetten* (Joh. 9:22).

Een wereld van verschil

Het beleid van Gamaliël II was gericht op aanpassing van het Jodendom aan de nieuwe situatie na de nederlaag tegen Rome. Christenen excommuniceerde hij als *ketters*. Dit lijkt op een zachtere afspiegeling van de houding van de Romeinse bestuurder Plinius de Jonge. Christenen die volhardden in hun *bijgeloof* liet hij als misdadigers terechtstellen, en keizer Trajanus was akkoord (Plinius Minor, brief 96 en 97, 112/113 n. Chr.).

Wat was de wereld veranderd sinds Gamaliël I en zijn ruimhartig pleidooi voor de apostelen! En het lijkt alsof de auteur van Handelingen zijn lezers dat wil laten inzien. Schreef hij tijdens het bewind van Gamaliël II?

Werkgroep Kerk in de Samenleving

Bijdrage leveren aan vrede: bericht uit Yanoun

Ds. Gerrit Buunk verblijft van 17 november 2012 tot 15 februari 2013 als EA vrijwilliger (Oecumenisch Accompanier) in Yanoun in de Palestijnse Gebieden. EAPPI is een programma van de kerken in Palestina en Israël in samenwerking met de Wereldraad van Kerken. De bedoeling is om een waarnemersfunctie te vervullen in Oost-Jeruzalem en in Yanoun. De aanwezigheid van vrijwilligers kan daar de spanningen verminderen en soms kunnen ze een bemiddelende rol spelen. Gerrit Buunk is uitgezonden door Kerk in Actie met ondersteuning van de VPKB (Werkgroep Kerk in de Samenleving). Hieronder zijn eerste bericht uit Yanoun.

We gingen op bezoek bij twee moedige vrouwen en hun *settlers* en van militairen te verduren hebben. Ze wonen beiden in dorpen die omringd worden door *settlements* (nederzettingen van Israël's). *Settlers* zijn lastig, speciaal voor hen doordat hun huis enigszins apart staat, hoger, op enige afstand van de andere huizen in het dorp en daarvoor dichterbij de settlements. Van de één hoorden we dat settlers vaak naar beneden komen, de berg af, om olijfbomen te beschadigen en zo het leven van deze boerengezinnen moeilijk te maken, nadat eerder al land van hen werd afgenomen om toe te voegen aan de nederzetting. Van de ander hoorden we dat *settlers* vaak naar haar huis komen en het met stenen bekogelen en beschadigen en zo haar en de kinderen angst aanjagen. Beide vrouwen blijven met hun gezin sterk in hun standhouden tegen de bedreigingen.

We waren in de middag net bij de tweede vrouw vertrokken, toen we een telefoontje kregen van een contactpersoon in een derde-nabij-dorp. Er zouden *settlers* samen met militairen een huis omringen en dat met stenen beschadigen, terwijl het gezin binnen dit in angst doorstaat (nou ja). Toen we in het dorp aankwamen was dat geweld van *settlers* net afgelopen. Militairen waren nog wel in het dorp, met een jeep en in flink aantal. We zagen dat ze een jonge jongen van 16 jaar arresteerden en dat ze in de straat op weg liepen naar hun jeep. We liepen rustig naar hen toe om ons te laten zien en te doen bemerken dat er internationale waarnemers aanwezig zijn. Op het moment dat we in dezelfde straat waren, bleek dat ze een tweede jongen gearresteerd hadden en dat familie achter hen aanliep om arrestatie te voorkomen.

Toen de militairen ons zagen en wij dichterbij hen kwamen, zagen we dat het vooral jonge jongens zijn (18 jaar ongeveer) die zich machtig voelen met hun wapen aan de schouder, maar toch leek het er op dat internationale waarnemers hun houding doen verbeteren. Niet dat we de arrestatie hebben kunnen voorkomen, maar de dor-

pelingen toonden zich dankbaar dat we getuigen waren. We hebben hen een advocaat kunnen aanbevelen. Die zal voor hen achterhalen waar de militairen de jongens naar toe hebben gebracht en hij zal hen proberen vrij te krijgen. Een motief voor de arrestatie is niet gegeven, maar we denken dat het *spelletjes* zijn om te pesten, meer nog op weg naar de verkiezingen in Israël in januari. Maar echt kinderspel is dit niet.

Tegen de tijd dat u dit leest, ben ik al een maand verder, zal ik in Bethlehem geweest zijn met Kerst en zal de vrede dichterbij gekomen zijn, hoop ik. Inch Allah, Deo Volente.

Ds. Gerrit BUUNK

weblog: www.kerkinactie.nl/blogeappi3

Gemeenten kunnen ds. Gerrit Buunk uitnodigen vanaf 1 maart 2013 om te vertellen over zijn verblijf in de Palestijnse Gebieden.

Contacteer:

Greet Heslinga: greetheslinga@skynet.be

Protestantse Omroep vzw

Brogniezstraat 44
1070 Brussel

Januari

VRT Radio 1 om 20:03

Woensdag 16 januari 2013
Bijbel actueel: het verhaal van Kana
ds. Bert BEUKENHORST

De Open Poort in 2013

Vooruitblik thema's komend jaar.
In de eerste aflevering staat het thema *Levenskunst, stervenskunst* centraal. We tasten de grenzen van het leven af; hoe kijken we aan tegen de grote vragen die spelen rondom leven en dood? Zijn die zienswijzen in de loop van de tijden veranderd? Wat verstaan we eigenlijk onder *waardig sterven*? En is het geoorloofd ons lot in eigen handen te nemen?

In het Paasnummer verdiepen we ons, aan de hand van de werktitel *Geloven van onderaf*, in de rol die de bevrijdingstheologie en het Tweede Vaticaans Concilie heeft gespeeld – en wellicht nog speelt – in geloven en kerk-zijn van vandaag. Daarbij ook aandacht voor de ontkerkelijking en de gedachte dat je ook zonder de kerk kunt geloven.

Het derde nummer (Pinksteren) zal in het teken staan van het opkomend populisme. Wat is de voedingsbodem voor stromingen als NV-A en PVV. Hoe komt het dat ook in de kerken, zij het verhuld soms, populistische ideeën kunnen wortelen?

In de zomereditie denken we na over het thema *Duurzame relaties*: we hopen en shoppen wat af, of het nu je baan, je relatie of je verzekeraar betreft. Wat drijft ons daartoe? En is er ergens in ons leven toch een constante factor?

Het herfstnummer heeft, zoals te doen gebruikelijk, een diaconaal thema dat in overleg met het Landelijk Diaconaat in Nederland en Vlaanderen wordt uitgewerkt.

Het jaar wordt afgesloten met een Kerstnummer. Het thema daarvan is op moment van schrijven nog niet bekend.

Meer informatie vindt u op de website van de VPKB en op onze facebookpagina.

Annet Sinnema-Buurman

Verenigde Protestantse
Kerk in België
vpkb.be

Colofon

Verantwoordelijke uitgever

ds. Steven FUIITE

Redactieteam

Bea Baetens
ds. Arjan Knop
ds. Ernst Veen
dr. Dick Wursten

Redactieadres:

Brogniezstraat 44 - 1070 Brussel
tel.: +32-(0)2-511 44 71
fax.: +32-(0)2-510 61 74
E-mail: kerkmozaiek@vpkb.be

Website :

<http://www.vpkb.be>

Prijzen Kerkmozaïek

- Individueel abonnement: 20,00 euro
- Groepsabonnement: 15 euro
(vanaf minimum 5 exemplaren naar éénzelfde adres)
- Steunabonnement: 25,00 euro

Vorige nummers Kerkmozaïek

<http://www.hipgo.be/kerkmozaiek>

Storten

kan op onderstaand rekeningnummer van de Verenigde Protestantse Kerk in België
Brogniezstraat 44 - 1070 Brussel
IBAN BE29 0680 7158 0064
BIC GKCCBEBB

De redactie behoudt zich het recht voor om bepaalde artikelen niet te publiceren, indien nodig in te korten en/of redactioneel te bewerken. Zij is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de artikelen en slechts ten dele voor de stijl.

Organisaties en tijdschriften, niet behorend tot de VPKB, die artikelen uit het maandblad Kerkmozaïek geheel of gedeeltelijk wensen over te nemen of te bewerken, dienen dit schriftelijk aan te vragen op het redactieadres. Wat betreft de richtprijs voor advertenties kunt u zich wenden tot de redactie. Zij behoudt zich het recht voor om deze al dan niet te plaatsen.

**Sluitingsdatum volgende Kerkmozaïek :
16 januari 2013.**